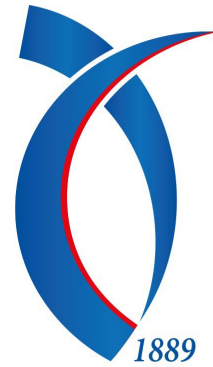

ENFLASYON MUHASEBESİ DÜZELTME İŞLEMLERİ VE 2023 DÖNEM SONUNA HAZIRLIK

Y.M.M. ŞAHKAN SALTİK

23.11.2023

BALIKESİR
TİCARET ODASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

Enflasyon; yaşam maliyetimizin üzerindeki yıkıcı etkidir.

Y.M.M. ŞAHKAN SALTİK

TÜRKİYE 2005-2023 YILLARI Yİ-ÜFE ENDEKSLERİ

YIL	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
2023	2105,17	2138,04	2147,44	2164,94	2179,02	2320,72	2511,75	2659,6	2749,98	2803,29		
2022	1129,03	1210,6	1321,9	1423,27	1548,01	1652,75	1738,21	1780,05	1865,09	2011,13	2026,08	2021,19
2021	583,38	590,52	614,93	641,63	666,79	693,54	710,61	730,28	741,58	780,45	858,43	1022,25
2020	462,42	464,64	468,69	474,69	482,02	485,37	490,33	501,85	515,13	533,44	555,18	568,27
2019	424,86	425,26	431,98	444,85	456,74	457,16	452,63	449,96	450,55	451,31	450,97	454,08
2018	319,6	328,17	333,21	341,88	354,85	365,6	372,06	396,62	439,78	443,78	432,55	422,94
2017	284,99	288,59	291,58	293,79	295,31	295,52	297,65	300,18	300,9	306,04	312,21	316,48
2016	250,67	250,16	251,17	252,47	256,21	257,27	257,81	258,01	258,77	260,94	266,16	274,09
2015	236,61	239,46	241,97	245,42	248,15	248,78	247,99	250,43	254,25	253,74	250,13	249,31
2014	229,1	232,27	233,98	234,18	232,96	233,09	234,79	235,78	237,79	239,97	237,65	235,84
2013	206,91	206,65	208,33	207,27	209,34	212,39	214,5	214,59	216,48	217,97	219,31	221,74
2012	203,1	202,91	203,64	203,81	204,89	201,83	201,2	201,71	203,79	204,15	207,54	207,29
2011	182,75	185,9	188,17	189,32	189,61	189,62	189,57	192,91	195,89	199,03	200,32	202,33
2010	164,94	167,68	170,94	174,96	172,95	172,08	171,81	173,79	174,67	176,78	176,23	178,54
2009	155,16	156,97	157,43	158,45	158,37	159,86	158,74	159,4	160,38	160,84	162,92	163,98
2008	143,8	147,48	152,16	159	162,37	162,9	164,93	161,07	159,63	160,54	160,49	154,8
2007	135,09	136,37	137,7	138,8	139,34	139,19	139,28	140,47	141,9	141,71	142,98	143,19
2006	123,51	123,83	124,14	126,54	130,05	135,28	136,45	135,43	135,11	135,73	135,33	135,16
2005	114,83	114,81	117,25	119,62	119,23	119,64	119,33	121,4	123,4	124,22	121,4	121,14

Örnek

	31/12/2020	ORAN	31/12/2022	ORAN	DÜZELTİLMİŞ DEĞER	FARK
BRÜT SATIŞLAR	125.626.670,48	288%	362.033.658,42	355%	445.974.680,20	83.941.021,78
NET KAR	3.759.546,71	292%	10.977.876,39	355%	13.346.390,82	2.368.514,43

$$\text{Düzeltilme Katsayısı} = \frac{\text{Mali Tablonun Ait Olduğu Aya İlişkin Yİ-ÜFE}}{\text{Düzeltilmeye Esas Alınan Tarihi İçeren Aya İlişkin Yİ-ÜFE}}$$

2020-2022 Düzeltme Katsayısı

$$\frac{2021,19}{568,27} = \%355$$

- Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde % 10'dan fazla olması halinde malî tablolarını enflasyon düzeltmesine tâbi tutarlar. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erer.

ŞARTLAR

- Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefi olmak
- Bilanço esasına göre defter tutmak
- 3 Dönem %100 – son dönem %10 birlikte

17/12/2003 Tarihli 5024 sayılı kanuna göre mükerrer 298 inci madde değiştirildi.

- Geçici 25. Madde
- Yeniden Değerleme Uygulaması kaldırıldı.
- Maliyet artış fonu kaldırıldı.
- LIFO Yöntemi kaldırıldı.
- 2003 Geçici 25 e göre düzeltildi.
- 2004 298 (A) göre düzeltildi.

31/12/2004

25/05/2005 Geçici
31. Md. **Yürürlükte**
Değil %2 Vergili

01/01/2022 Geçici
32. Md. **Yürürlükte**
%2 Vergili

01/01/2022 Mük.
298 (Ç) **Yürürlükte**
Vergisiz

29/01/2022 Geçici
33. Md. **Yürürlükte**
Vergisiz

Geçici Madde 33

Geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere 2021 ve 2022 hesap dönemleri (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenlerde 2022 ve 2023 yılında biten hesap dönemleri itibarıyla) ile 2023 hesap dönemi geçici vergi dönemlerinde mükerrer 298 inci madde kapsamındaki enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali tablolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz.

Mükerrer 298 inci maddenin (Ç) fıkrası uygulaması açısından, birinci fıkrada enflasyon düzeltmesi yapılmayacağı belirtilen dönemler enflasyon düzeltmesi şartlarının gerçekleşmediği dönem olarak değerlendirilir.

31/12/2023 tarihli mali tablolar, enflasyon düzeltmesi şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulur. Yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kâr/zarar farkı geçmiş yıllar kâr/zararı hesabında gösterilir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl kârı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez.

Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkrası hükümleri, mükerrer 298 inci maddenin (A) fıkrasının (9) numaralı bendi kapsamında olan mükellefler bakımından geçerli değildir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

a) Parasal Olmayan Kıymetler;

Parasal kıymetler dışındaki kıymetleri,

b) Parasal Kıymetler;

Türk Lirasının **değerindeki değişmeler** karşısında nominal değerleri aynı kaldığı halde **satın alma güçleri** fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetleri (Yabancı paralar da parasal kıymet olarak dikkate alınır.)

Değerindeki değişim

Satın alma gücü

c) **Enflasyon Düzeltmesi**; parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle, **malî tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü** cinsinden hesaplanmasını,

Geleneksel muhasebe sisteminin dayandığı temel varsayım "**Paranın satın alma gücünün değişmezliği ilkesi**"

Madde 38

Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsdeki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müsbet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce:

1. İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;
2. İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.

Ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanunu'nun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41'inci maddeleri hükümlerine uyulur.

Değerleme Mevzuu

Şahsi servetler de dahil, vergi mükellefleri ekonomik değerlerinin belirli bir kısmını karşılıksız olarak devlete aktarırlar. Bu aktarımı düzenleyen vergi hukuku kavramı DEĞERLEME MEVZUU'dur.

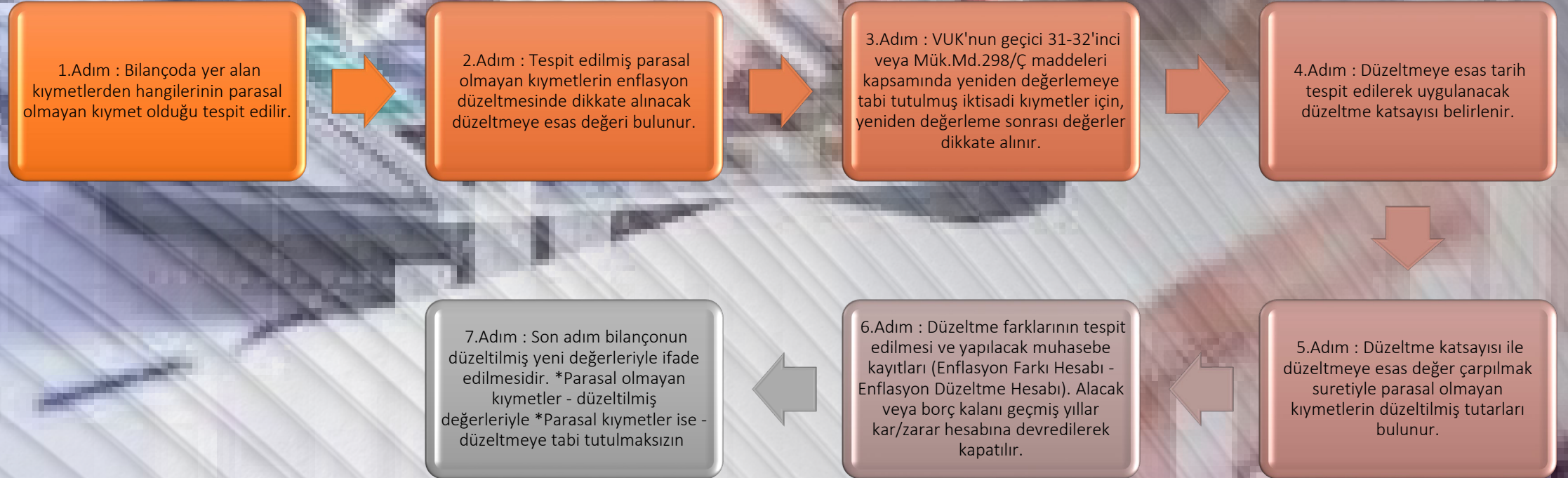
Değerleme hükümleri işletmenin ortaklarının ve diğer üçüncü kişilerin menfaatini korumaya yönelik değil devletin menfaatini korumaya yöneliktir.

Bilanço aktifi varlıklardan, pasifi borçlardan oluşur. Aradaki fark ÖZSERMAYE'yi verir. Aktif ve pasife ilişkin değerlendirme özsermayeyi, karı etkiler. Diğer bir anlatımla değerlendirme, doğrudan işletmenin karlılığını etkileyen bir işlemdir.

Bu nedenle, vergi hukukunda değerlemeye ilişkin konularda mükellefe yetki bırakılmaz.

Düzeltilmenin adımları

Enflasyon Düzeltmesinin Temel İlkeleri

- Parasal ve parasal olmayan kıymetler TL olarak kabul edilir.
- Yabancı para cinsinden kıymetler değerlemeye tabi değildir.
- Karşılıklar

Kıdem
Tazminatı

Garanti Gider
Karşılığı

Şüpheli Ticari
Alacak Karşılığı

- Hisse Senetleri

Mali Tablolar

Bilanço

Gelir Tablosu

Satışların Maliyeti Tablosu

Fon Akım Tablosu

Nakit Akım Tablosu

Kar Dağıtım Tablosu

Özkaynak Değişim Tablosu

**Mali tablolardan sadece Bilanço enflasyon düzeltmesine tabi tutulacaktır.

Enflasyon Düzeltmesi Kimler Yapacak Kimler Yapmayacak

Düzeltme Yapacak Olanlar

- Gelir ve Kurumlar vergisi mükellefi olmak.
- Bilanço esasına göre defter tutmak.
- Enflasyon düzeltmesi ZORUNLULUK seçimlilik hakkı yoktur.
- İktisadi Devlet Teşkilatı ve Kamu İktisadi Kuruluşları
- Yeni işe başlayanlar
- İşletme hebası/Serbest Meslek
- Bilanço esasına göre defter tutmayan Gelir ve Kurumlar vergisi mükellefleri

01.01.2024 Tarihinde
Bilançoya Geçen

01.01.2024 Tarihinde
İşletmeye geçen

- Gelir veya Kurumlar vergisinden istisna olanlar

Serbest Bölge

Eğitim istisnası

Türk Gemi
Siciline Kayıtlı

Düzeltme Yapmayacak Olanlar

- Kayıtlarını Türk parası dışında tutanlar
- 31.12.2023 yılı içinde tasfiyesi sonuçlanan

Özel Hesap Dönemi

Özel hesap dönemine tabi olan mükelleflerde 2024 yılında biten hesap dönemine ilişkin bilançolarını Geçici 33.Md. Kapsamında enflasyon düzeltmesine tabi tutacaklardır.

- 31/12/2023 tarihli bilanço, 2024 yılı içinde biten hesap dönemi sonundaki bilanço, 7
- 2023 yılı hesap dönemi, 2024 yılı içinde biten hesap dönemini, 8
- 1/1/2024 tarihi, 2024 yılı içinde başlayan hesap döneminin başındaki tarihi ifade edecektir. 9

Aktif	BİLANÇO		Pasif
Parasal Varlıklar			Parasal Kaynaklar
Parasal Olmayan Varlıklar			Parasal Olmayan Kaynaklar

BİLANÇO

AKTİF

PASİF

1- DÖNEN VARLIKLAR

3- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

4- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

2- DURAN VARLIKLAR

5- ÖZSERMAYE

Özkaynağı Zayıf İşletme

BİLANÇO

AKTİF

1- DÖNEN VARLIKLAR

15- Stoklar

Enflasyon Düz.
Uygulanacak

2- DURAN VARLIKLAR

25-Varlıklar

Enflasyon Düz.
Uygulanacak

PASİF

3- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

4- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Enflasyon Düz.
Uygulanmayacak

5- ÖZSERMAYE

Enflasyon Düz.
Uygulanacak

698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabı

AKTİF

özsermaye

BAKİYE KARA
YANSIR

PASİF

stoklar +
varlıklar

Özkaynağı Güçlü İşletme

BİLANÇO

AKTİF

PASİF

1- DÖNEN VARLIKLAR

15- Stoklar

Enflasyon Düz.
Uygulanacak

3- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

4- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Enflasyon Düz.
Uygulanmayacak

5- ÖZSERMAYE

Enflasyon Düz.
Uygulanacak

2- DURAN VARLIKLAR

25-Varlıklar

Enflasyon Düz.
Uygulanacak

698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabı

AKTİF

PASİF

özsermaye

stoklar +
varlıklar

BAŞABAŞ KAR DURUMU

Örnek

- X A.Ş.'nin Temmuz 2010 yılında aktifine aldığı fabrika binasının değeri

2 milyon TL'dir. Firma her yıl %2 amortisman ayırmıştır.

Aralık 2023 = 3.334,96

Düzeltilme Katsayısı = $3.334,96/171,81$

Temmuz 2010 = 171,81

Düzeltilme Katsayısı = 19,41

Binanın düzeltilmiş değeri = 2 milyon X 19,41 = 38.820.000 TL

Binanın değer artışı = 38.820.000 - 2.000.000 = 36.820.000

Binanın Birikmiş Amortismanı = 520.000 TL

Binanın düzeltilmiş Birikmiş Amortismanı = 520.000 X 19,41 = 10.093.200 TL

Binanın Net Aktif Değeri = 38.820.000 - 10.093.200 = 28.726.800 TL

BİLANÇO

AKTİF

PASİF

1- DÖNEN VARLIKLAR

15- Stoklar

Enflasyon Düz.
Uygulanacak

3- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

4- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Enflasyon Düz.
Uygulanmayacak

5- ÖZSERMAYE

2- DURAN VARLIKLAR

25-Fabrika Binası

28.726.800 TL

698 Enflasyon
Düz. Hs.
28.726.800

31/12/2023 Bilançosunun Düzeltme İşlemi

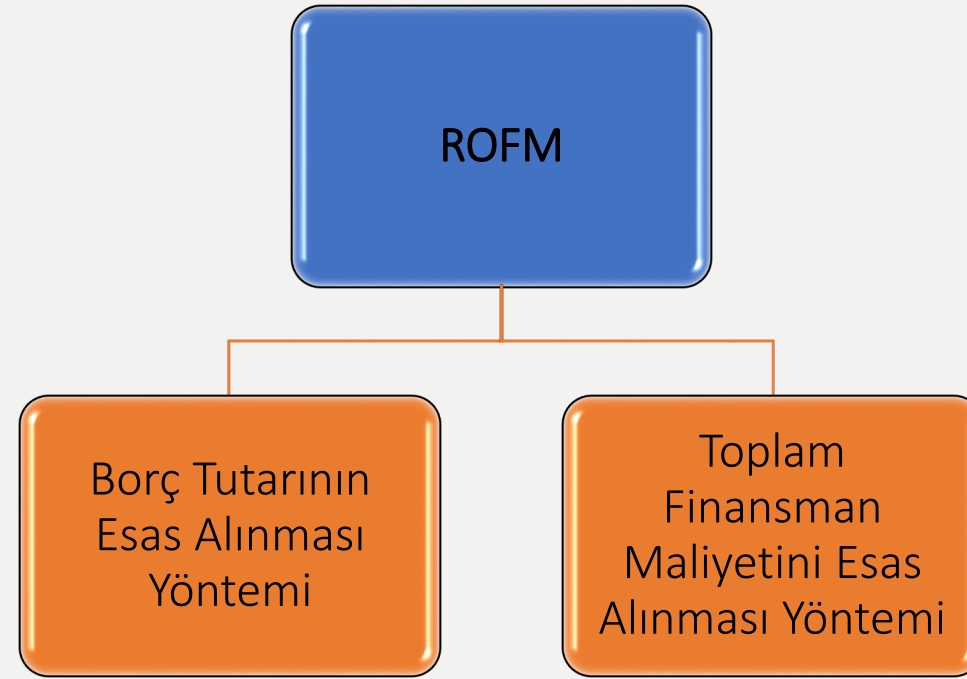
- 2023 hesap dönemi için şartlara bakılmayacak
- Düzeltme öncesi mali tablolara göre kar hesaplanacak
- a) Enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltmesi şartlarının yeniden oluşması halinde, enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere enflasyon düzeltmesi yapılır.
- b) Bu şekilde belirlenen geçmiş yıl kârı vergiye tâbi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez. Ancak, matrahın tespitinde geçmiş yıl malî zararları mukayyet değerleri ile dikkate alınır.

- c) Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.
- ç) Bu işlemlerden doğan pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları düzeltme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir; bu işlemler kâr dağıtımı sayılmaz.
- (4) 2023 hesap dönemine ait vergi matrahının, düzeltme öncesi mali tablolara göre tespit edilmesi gerektiğinden, 2023 hesap dönemi amortisman gideri de enflasyon düzeltmesi öncesi değerler üzerinden hesaplanacaktır

- 1/1/2024 tarihinden önce ayrılmış ve sermayeye ilave edilmiş olan yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi fonların sermayeye ilavesi nedeniyle oluşan sermaye artışları, artış olarak dikkate alınmaz ve bunlar enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz. Bu kapsamda, Tebliğin 15 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında, geçmiş yıl kârları ve zararları hesabına aktarılarak kapatılacağı belirtilen fon hesaplarındaki tutarların 1/1/2024 tarihinden önce sermayeye ilave edilmiş olması halinde, bu değerler sermayenin, düzeltmeye esas tutarı hesaplanırken düşülür ve bunlar enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz.

Reel Olmayan Finansman Maliyeti

- Parasal olmayan değerler içerisinde bulunan ROFM'nin elimine edilmesi.
- Faiz = Risksiz Oran + **Beklenen Enflasyon Oranı** + Temerrüt Primi + Likidite Primi + Vade Primi
 - Stoklar
 - Maddi duran varlıklar
 - Mali duran varlıklar
 - Özel tükenmeye tabi varlıklar

$$ROFM = \text{Borç Tutarı} \times \frac{\text{Borcun Kapatıldığı Aya Ait Yİ} - \text{ÜFE} - \text{Borcun Alındığı Aya Ait Yİ} - \text{ÜFE}}{\text{Borcun Alındığı Aya Ait Yİ} - \text{ÜFE}}$$

$$ROFM = \text{Toplam Finansman Maliyeti} \times \frac{\text{İlgili Hesap Dönemine Ait Yİ} - \text{ÜFE Artış Oranı}}{\text{İlgili Hesap Dönemine Ait Ortalama Ticari Kredi Faiz Oranı}}$$

Reel Olmayan Finansman Maliyeti Örnek

a) Borç tutarının esas alınması

X A.Ş. 2018 yılı Ocak ayında 5.000.000 TL'ye Balıkesir Organize Sanayi Bölgesinde fabrika binası satın almıştır. Alınan bina için 3.000.000 TL kredi kullanmıştır. Kullanılan kredi için 2.000.000 katlanılan faiz söz konusu olup faizin tamamını fabrika binasının maliyetine atılmıştır.

Banka kredileri her yıl sonunda 1.000.000 + 666.000 TL faiz ile birlikte ödenerek kapatılmıştır.

Binanın alım bedeli : 5.000.000

Bina için ödenen faiz : 2.000.000

Binanın Toplam Maliyeti : 7.000.000

Yİ-ÜFE

Ocak 2018 : 319,60

Aralık 2018 : 422,94

Aralık 2019 : 454,08

Aralık 2020 : 568,27

Aralık 2023 : 3.334,96

$$ROFM = \text{Borç Tutarı} \times \frac{\text{Borcun Kapatıldığı Aya Ait Yİ - ÜFE} - \text{Borcun Alındığı Aya Ait Yİ - ÜFE}}{\text{Borcun Alındığı Aya Ait Yİ - ÜFE}}$$

Reel Olmayan Finansman Maliyeti Çözüm

$$2018 \text{ yılı ROFM} = 3.000.000 \times \left(\frac{422,94 - 319,60}{422,94} \right) = 733.011,77 \text{ TL}$$

$$2019 \text{ yılı ROFM} = 2.000.000 \times \left(\frac{454,08 - 319,60}{454,08} \right) = 592.318,53 \text{ TL}$$

$$2020 \text{ yılı ROFM} = 1.000.000 \times \left(\frac{568,27 - 319,6}{568,27} \right) = 437.591,28 \text{ TL}$$

ROFM TOPLAMI

1.762.921,58 TL

Reel Olmayan Finansman Maliyeti Çözüm Devamı

- 31.12.2023 Bilanço değeri : 7.000.000,00
- Reel olmayan Finansman Gideri : 1.762.921,58
- 31.12.2023 Düzeltmeve Esas Değer : 5.237.078,42

$$\text{Düzeltme Katsayısı} = \frac{\text{Aralık 2023}}{\text{Ocak 2018}} = \frac{3.334,96}{319,60} = 10,4347$$

- Düzeltilmiş Bina Değeri : 54.647.831,81
- Düzeltme Öncesi Değeri : 7.000.000,00
- Enflasyon Düzeltme Farkı : 47.647.831,81

_____ / _____
252.XXX Enflasyon Fark Hs. 47.647.831,81

698. XXX Enflasyon Düzeltme Hs. 47.647.831,81

_____ / _____

Reel Olmayan Toplam Finansman Maliyeti Örnek

- b) Toplam Finansman Maliyeti Yöntemi
- X A.Ş.'nin 2020 yılında banka kredisi yolu ile satın aldığı CNC robotik tezgahın 31.12.2023 tarihli bilançodaki değeri 5.000.000 TL'dir. İlgili makinenin alımı için 2020 yılında 2.000.000 TL kredi kullanılmış ve 800.000 TL faiz ödenerek yıl sonunda kredi kapatılmıştır. Kredi faizinin tamamı maliyete intikal ettirilmiştir.
- CNC Robotik Tezgah : 5.000.000 TL
- Maliyete atılan faiz : 800.000 TL
- Toplam Maliyet : 5.800.000 TL
- Yİ-ÜFE
- Aralık 2020 : 568,27
- Aralık 2019 : 454,08
- Ocak 2020 : 462,42 (Alım ayı tespit edilemediği için)
- Aralık 2023 : 3.334,96
- Ticari kredi faiz oranı 2020 için: 0,1680

$$ROFM = \text{Toplam Finansman Maliyeti} \times \frac{\text{İlgili Hesap Dönemine Ait Yİ - ÜFE Artış Oranı}}{\text{İlgili Hesap Dönemine Ait Ortalama Ticari Kredi Faiz Oranı}}$$

Reel Olmayan Toplam Finansman Maliyeti Çözüm

$$\text{Toplam Finansman Maliyeti Oranı} = \frac{(568,27 - 454,8) / 568,27}{0,1680} = \% 1,19$$

- Oran 1'den büyük olduğu için toplam finansman maliyetin tamamı reel değildir bu durumda Enflasyon muhasebesine tabi tutulacak değer : 5.000.000 TL

$$\text{Düzeltilme Katsayısı} = \frac{\text{Aralık 2023}}{\text{Ocak 2020}} = \frac{3.334,96}{462,42} = 7,21197$$

$$5.000.000 \times 7,21197 = 36.059.859,00 \text{ TL}$$

1.1.2024 Tarihinden önce ayrılmış ve sermayeye ilave edilmiş olan Yeniden Değerleme değer artış fonu gibi fonlar

- 31.12.2023 Bilançosunun düzeltilmesinde
- Fonun niteliği (parasal / parasal olmayan)
- Sermayenin, düzeltmeye esas tutarına ulaşılırken (sermayeye ilave edilmiş olan);
 - a) 213 sayılı Kanunun; - 280/A maddesinin birinci fıkrası kapsamında oluşturulan fon hesabına ilişkin olarak, işe başlanılan hesap dönemini takip eden hesap dönemi sonu itibarıyla ortaya çıkmış alacak bakiyesi tutarı, - Mükerrer 298 inci maddenin (Ç) fıkrası kapsamında yapılan yeniden değerlemeden kaynaklı değer artışları, - Geçici 31 inci ve geçici 32 nci maddeleri kapsamında yapılan yeniden değerlemelerden kaynaklı değer artışları,
 - b) 5811 sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun ile 193 sayılı Kanunun geçici 85, 90 ve 93 üncü maddeleri ve 5520 sayılı Kanunun geçici 15 inci maddesi kapsamında oluşturulan fon hesaplarından işletmeye konulan nakit varlıklar gibi parasal kıymetlerden kaynaklanan tutarlar,
 - c) Parasal nitelikli olan benzer diğer fon hesaplarından kaynaklı tutarlar düşülür.

Düzeltilme sonrası bilançoda yer alacak öz sermaye kalemleri

- (1) Öz sermaye kalemlerinden;

a) Sermaye,

b) Sermaye düzeltmesi olumlu ve olumsuz farkları,

c) Hisse Senetleri İhraç Primleri,

ç) Hisse Senedi İptal Karları,

d) Yasal Yedekler,

e) Statü Yedekleri,

f) Olağanüstü Yedekler,

g) Özel Fonlar (213 sayılı Kanunun 328 ve 329 uncu maddeleri kapsamında oluşturulan sabit kıymet yenileme fonu ile aynı Kanunun 325/A maddesi kapsamında ayrılan girişim sermayesi fonu; 5520 sayılı Kanunun 5/1-e, j ve k bentleri gereğince oluşturulan fonlar; 6111, 6736, 7143, 7326, 7440 sayılı Kanunlar kapsamında, işletmede mevcut olduğu halde kayıtlarda yer almayan emtianın kayda alınmasına ilişkin olarak oluşturulan karşılık hesapları; 6491 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun ek 3 üncü maddesi ile 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında oluşturulan fon hesapları gibi) bilançoda düzeltilmiş değerleriyle yer alır

-
- (2) Diğer öz sermaye kalemleri düzeltilmiş bilançoda gösterilmez. Bu kapsamda 213 sayılı Kanunun;
 - - Mükerrer 298 inci maddesinin (Ç) fıkrası uyarınca oluşturulan yeniden değerlendirme değer artış fonu hesabı,
 - - Geçici 31 inci ve geçici 32 nci maddeleri uyarınca oluşturulan yeniden değerlendirme değer artış fonu hesabı,
 - - İşletmenin iştirakleri ile bağlı ortakları bünyesinde 213 sayılı Kanunun söz konusu hükümlerine göre yapılan yeniden değerlendirme dolayısıyla oluşmuş değer artışlarından kaynaklı iştirakler yeniden değerlendirme değer artış fonu hesabı, gibi hesapların bakiyesi Enflasyon Düzeltme Hesabına aktarılmak suretiyle geçmiş yıllar karları veya zararları hesabıyla ilişkilendirilir.
 - Düzeltme öncesi “Geçmiş Yıllar Karları”, “Geçmiş Yıllar Zararları” ve “Dönem Net Karı (Zararı)” hesapları da aynı şekilde işleme tabi tutulur.
 - (3) 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasından kaynaklanan kar/zarar farkı, diğer bir ifade ile düzeltme sonrası hesaplanan geçmiş yıl kâr veya zararı düzeltilmiş bilançoda öz kaynaklar içinde, Geçmiş Yıllar Karları/Zararları hesabının alt hesabında izlenir.
 - (4) 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasından kaynaklanan (düzeltme sonrası tespit edilen) geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı ise zarar olarak kabul edilmez.

Uygulanacak Düzeltme Katsayıları

$$\text{Düzeltme Katsayısı} = \frac{\text{Mali Tablonun Ait Olduğu Aya İlişkin Yİ – ÜFE}}{\text{Düzeltilmeye Esas Alınan Tarihi İçeren Aya İlişkin Yİ – ÜFE}}$$

- Maksimum 2005'ten başlar
- Düzeltme katsayısı 1'den küçük çıkarsa

-
- d) Aynı sermaye olarak konulan kıymetler için: **Mülkiyetin İntikal Ettiği Tarih**
 - e) Kâr yedekleri, geçmiş yıl karları ve net dönem karının, parasal olmayan kıymet olarak kabul edilecek fonların, öz sermaye kalemlerine ait fark hesaplarının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla artırılan sermaye için: **Tescil Tarihi**
 - f) Nakdi sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için: **Ödeme Tarihi**
 - g) Aynı sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için: **Sermaye Olarak Konulan Kıymetlerin Mülkiyetinin İntikal Ettiği Tarih**
 - ğ) Temettü karşılığı alınan hisse senetleri için: **İştirak Edilen Şirket Sermayesinin Tescil Tarihi**
 - h) Parasal olmayan karşılıklar için: **Bağlı Oldukları İktisadi Kıymet İçin Belirlenen Tarihler.**

Düzeltmeye Esas Tarih

- a) Alış bedeli ile değlerlenen menkul kıymetler ve mali duran varlıklar için: **Satın Alma Tarihi**
- b) İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dâhil edilen unsurlar, yıllara sâri inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddi duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, maddi olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tabi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sâri inşaat ve onarım hakedişleri ile haklar ve şerefiyeler, özel fonlar (sabit kıymet yenileme fonu, 5520 sayılı Kanununun 5/1-e bendi gereğince oluşturulan fon gibi parasal olmayan kıymet olarak kabul edilen fonlar), kâr yedekleri için: **Defterlere Kayıt Tarihi** (Bunlara mahsuben verilen veya alınan parasal olmayan avanslar, ödeme veya tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilir),
- c) Parasal olmayan alınan depozito ve teminatlar ile avanslar, nakit olarak ödenmiş sermaye, hisse senetleri ihraç primleri, hisse senedi iptal karları için: **Tahsil Tarihi**
- ç) Parasal olmayan verilen depozito ve teminatlar ile avanslar için: **Ödeme Tarihi**

Düzeltmeye Esas Tarih

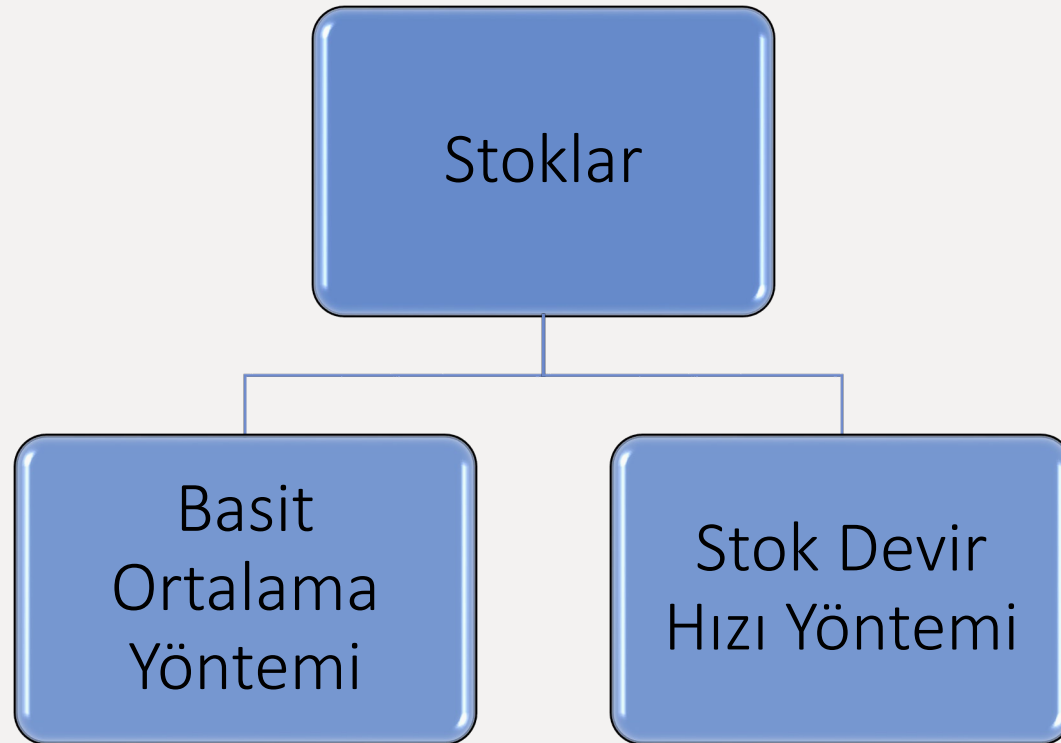
- (4) 31/12/2023 tarihinden öncesine rastlayan (5520 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi ile 193 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde belirtilen ve mukayyet değerleriyle yapılan) devir işlemleri nedeniyle işletme aktifinde yer alan iktisadi kıymetlerin düzeltmeye esas tarihi olarak devir tarihi değil söz konusu kıymetlerin devir yoluyla ortadan kalkan işletmenin envanterine alındığı; birleşmede ise birleşilen kurumun kayıtlarına intikal ettiği (Tebliğ'in bu maddesinde ayrıntıları gösterilen) tarih düzeltmeye esas tarih olarak dikkate alınacaktır.
- (5) 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (8) numaralı bendinin (c) alt bendinin verdiği yetkiye istinaden, kayıtlara giriş tarihi ay olarak belli edilemeyen parasal olmayan iktisadi kıymetler için ilgili kıymetin işletme bünyesine girdiği yılın ilk ayının, kayıtlara giriş tarihi yıl olarak belli edilemeyen iktisadi kıymetler için ise işletmenin hayata geçtiği yılın ilk ayının (işletmenin 2005 yılından önceki bir tarihte kurulmuş olması halinde 2005 yılının Ocak ayı) düzeltmeye esas tarih olarak dikkate alınması uygun bulunmuştur. Kayıtlara giriş tarihi ay olarak belli edilemeyen iktisadi kıymetler, 31/12/2023 tarihinden önce meydana gelen (5520 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi ile 193 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde belirtilen ve mukayyet değerleriyle yapılan) devir işlemlerinden geliyor ise enflasyon düzeltmesine tabi bu nev'i kıymetler için düzeltmeye esas tarih olarak devir tarihi dikkate alınabilecektir.

Düzeltmeye Esas Tarih

- (6) Söz konusu yetkiye dayanılarak, düzeltme katsayısının belirlenmesinde;
- a) 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasına göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulan en son bilançoda yer alan parasal olmayan kıymetler için, düzeltmeye esas tarih olarak 31/12/2004 tarihinin (özel hesap dönemine sahip mükelleflerde 2004 takvim yılında başlayan hesap döneminin son gününün),
- b) 213 sayılı Kanunun geçici 31 inci maddesi, geçici 32 nci maddesi ve/veya mükerrer 298 inci maddesinin (Ç) fıkrası kapsamında yeniden değerlemeye tabi tutulmuş iktisadi kıymetler için düzeltmeye esas tarih olarak; geçici 32 ve mükerrer 298 inci maddesinin (Ç) fıkrası kapsamında yeniden değerlendirilmemiş ancak geçici 31 inci madde kapsamında yeniden değerlendirilmiş olanlarda yeniden değerlendirilmesi için esas alınan aktife kayıtlı olma şartının arandığı tarihten önceki ayın son gününün, geçici 32 ve/veya mükerrer 298 inci maddenin (Ç) fıkrası kapsamında yeniden değerlendirilmiş olanlarda, yeniden değerlemenin ilgili olduğu dönemin son gününün,

Toplulaştırılmış Yöntem

- Stoklar ile sınırlı

Basit Ortalama Yöntem

- a) “Basit Ortalama Yöntemi”nde düzeltme katsayısı, mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bu endeks ile bir önceki geçici vergi döneminin sonundaki fiyat endeksi toplamının ikiye bölünmesi sonucu bulunan endekse bölünmesiyle elde edilen katsayı olarak hesaplanır ve düzeltmeye esas tutar olarak 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda yer alan stoklara ait değerler esas alınır.

$$\text{Dönem Ortalama Düzeltme Katsayısı} = \frac{\text{Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE}}{(\text{Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE} + \text{Bilanço günü itibarıyla bir önceki geçici vergi döneminin}^1 \text{ sonundaki Yİ-ÜFE}) / 2}$$

Basit Ortalama Yöntemi Örnek

a) Basit Ortalama Yöntemi

Dönem Ortalama
Düzeltilme Katsayısı

Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE

=

(Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE + Bilanço
günü itibarıyla bir önceki geçici vergi döneminin¹
sonundaki Yİ-ÜFE) / 2

X A.Ş.'nin 31.12.2023 tarihinde 200.000 TL Ticari mal stoğu bulunmaktadır. Şirketin 31.03.2024 tarihindeki mal mevcudu ise 300.000 TL'dir.

Yİ-ÜFE

Eylül 2023 : 2.749,98

Aralık 2023 : 3.334,96 (tahmini)

Mart 2024 : 3.835,20 (tahmini)

Basit Ortalama Yöntemi Çözüm

$$\text{Düzeltilme Katsayısı} = \frac{\text{Aralık 2023}}{(\text{Aralık 2023} + \text{Eylül 2023})/2} = \frac{3.334,96}{(3.334,96 + 2.749,98)/2} = 1,096$$

- 31.12.2023 Düzeltilmiş Ticari Mallar = 200.000 x 1,096 = 219.227,14

Basit Ortalama Yöntemi Çözüm Devamı

- 31.03.2024 Düzeltilmiş Ticari Malların Değeri

$$\frac{\text{Mart 2024}}{(\text{Mart 2024} + \text{Aralık 2023})/2} = \frac{3.835,20}{(3.835,20 + 3.334,96)/2} = 1,06976$$

$$300.000 \times 1,06976 = 320.730,07 \text{ TL}$$

$$\frac{\text{153.XXX Enflasyon Fark Hs.}}{\text{698. XXX Enflasyon Düzeltme Hs.}} = \frac{\text{20.930,07}}{\text{20.930,07}}$$

$$\frac{\text{698. XXX Enflasyon Düzeltme Hs.}}{\text{153.XXX Enflasyon Fark Hs.}} = \frac{\text{20.930,07}}{\text{20.930,07}}$$

Stok Devir Hızı Yöntemi

- b) “Stok devir hızı yöntemi”nde mükellefler; öncelikle stok devir hızını, sonrasında ortalama stokta kalma süresini hesaplayacaklar ve nihayetinde de 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda görünen stokların hangi aydan kaldığını bulacaklardır. Stokların hangi aydan kaldığı bulunduğundan sonra yapılması gereken, düzeltmeye esas tarih itibarıyla düzeltme katsayısını bulmak ve bu katsayıyla 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda görünen stoklara ait tutarı çarpacaktır.

Stok Devir Hızı Yöntemi Örnek

- Hesap dönemi takvim yılı olan, bilanço esasına göre defter tutan ve gelir vergisi mükellefi olan Bay (G) süper market işletmeciliği yapmaktadır. Hesap dönemi içinde çok çeşitli mal aktife girmekte ve çıkmaktadır. Bay (G) 31/12/2023 tarihli dönem sonu bilançosunu düzeltirken bilançoda görünen stoklarını toplulaştırılmış yöntemlerden stok devir hızı yöntemini tercih etmek suretiyle düzeltmeye karar vermiştir.
- Stoklara ilişkin veriler aşağıdaki gibidir.
- 31/12/2022 tarihinde toplam stok tutarı: 5.000.000 TL
- 31/12/2023 tarihinde toplam stok tutarı: 6.000.000 TL
- 2023 yılında satılan malların maliyeti: 30.000.000 TL

Stok Devir Hızı Çözüm

* Birinci adım stok devir hızını bulmaktır

<i>Stok Devir Hızı</i>	=	$\frac{\text{Dönem içinde satılan toplam mal maliyeti}}{(\text{Dönem başı stok tutarı} + \text{Dönem sonu stok tutarı}) / 2}$
	=	$30.000.000 / [(5.000.000 + 6.000.000) / 2]$
	=	$5,45$

* İkinci adım ortalama stokta kalma süresini ve dolayısıyla stokların aktife hangi ayda girdiklerini bulmaktır.

<i>Ortalama Stokta Kalma Süresi</i>	=	$\frac{\text{Dönem gün sayısı}}{\text{Stok devir hızı}}$
	=	$365 / 5,45$
	=	67 gün

Stok Devir Hızı Yöntemi Çözüm Devamı

- 3) 1/12/2023 tarihi itibarıyla işletmenin aktifinde görünen stoklar, ortalama 67 gün öncesinden yani Ekim ayından kalan stoklardır. Bu durumda stoklar, 2023 yılının Ekim ayına ait düzeltme katsayısı ile enflasyon düzeltmesine tabi tutulacaktır.
- * Son adım 31/12/2023 tarihli bilançoda görünen stokların düzeltilmiş tutarlarını bulmaktır. Buna göre düzeltilmiş yılsonu stok tutarı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır

$$\text{Düzeltilmiş Yıl Sonu Stokları} = \text{Düzeltmeye esas tutar} \times \text{Ekim 2023 için düzeltme katsayısı}$$

- Yİ-ÜFE
- Aralık 2023 : 3.334,96 (tahmini)
- Ekim 2023 : 2.942,47 (tahmini)

$$\text{Düzeltilmiş Yıl Sonu Stok} = \frac{\text{Aralık 2023}}{\text{Ekim 2023}} = \frac{3.334,96}{2.942,47} = 1,13084$$

$$\text{Aralık 2023 Stok} = 6.000.000 \times 1,13084 = 6.785.066,55 \text{ TL}$$

Birikmiş Amortismanlar

- Madde 19- (1) Amortismanana tabi iktisadi kıymetler için ayrılmış olan birikmiş amortismanlar, parasal olmayan kıymet mahiyetindedir ve enflasyon düzeltmesine tabi tutulur. Ancak 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (7) numaralı bendinde enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması halinde yapılacak enflasyon düzeltmesinde, birikmiş amortismanların, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltileceği hükme bağlanmıştır.

Dolayısıyla, 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun düzeltilmesinde, birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

- (2) Amortismanana tabi olup faydalı ömür süresini tamamlayan iktisadi kıymetlerin (işletme kayıtlarında iz bedeliyle takip edilmeye devam edilen amortismanana tabi iktisadi kıymetler hariç) ve birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesine tabi tutulması zorunludur. Ancak bu durumda, faydalı ömrü sona ermiş amortismanana tabi iktisadi kıymetlerin enflasyon düzeltmesi sonrasında bulunan değerleri üzerinden, daha önceki yıllarda ayrılmamış amortismanlara ilişkin olarak amortisman ayrılmasının söz konusu olmayacağı tabiidir.

Yapılmakta Olan Yatırımlar

- Madde 20- (1) 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda yer alan (yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak olan, her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerle ilgili harcamaların yapıldığı) yatırımlara ilişkin tutarların düzeltilmesi; söz konusu yatırımlara ait geçmiş her ay sonu itibariyle kesinleşmiş harcama tutarlarının (reel olmayan finansman maliyeti var ise düşülmesi şartıyla) o ayın düzeltmeye esas tarih olarak dikkate alınması yoluyla bulunacak düzeltme katsayısı ile çarpılması ve bulunan bu tutarların toplanması suretiyle yapılacaktır.
- (2) 2023 hesap dönemi sonu itibariyle bilançoda yer almayan, ilgili aktif hesabına bilanço tarihinden önce aktarılmış bulunan ve yapılmakta olan yatırımlar hesabından gelmiş olan değerlerin düzeltmeye esas tarihi olarak, söz konusu değerlerin aktifleştirme tarihlerinin değil, yapılmakta olan yatırımlar hesabının kullanıldığı tarihlerin alınması gerekmektedir. Buna göre söz konusu değerlerin düzeltilmesi iki aşamada gerçekleştirilecektir. Öncelikle her bir aya ilişkin yatırım harcaması, harcamanın gerçekleştiği ay sonu itibariyle aktifleştirme tarihine kadar, sonra da aktifleştirilen bedel kül halinde aktifleştirme tarihinden 2023 hesap dönemi sonuna kadar düzeltilecektir.

Yapılmakta Olan Yatırımlara Örnek

- X A.Ş. 2022 yılında başladığı fabrika binası inşaatını 31.12.2023 sonu itibarıyla hala tamamlayamamış ilgili inşaaata ilişkin harcamalarını 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabında takip etmektedir. 31.12.2023 sonu itibarıyla toplam 258 bakiyesi 20.000.000 TL'dir.

Yapılmakta Olan Yatırımlar Çözüm

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Ocak 2022} = 3.000.000 \times \left(\frac{3.334,96}{1.129,03} \right) = 8.861.482,86 \text{ TL}$$

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Mart 2022} = 1.000.000 \times \left(\frac{3.334,96}{1.321,90} \right) = 2.522.853,46 \text{ TL}$$

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Kasım 2022} = 2.000.000 \times \left(\frac{3.334,96}{2.026,08} \right) = 3.292.031,90 \text{ TL}$$

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Şubat 2023} = 4.000.000 \times \left(\frac{3.334,96}{2.138,04} \right) = 6.239.284,57 \text{ TL}$$

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Nisan 2023} = 2.000.000 \times \left(\frac{3.334,96}{2.164,94} \right) = 3.080.879,83 \text{ TL}$$

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Ağustos 2023} = 8.000.000 \times \left(\frac{3.334,96}{2.659,60} \right) = 10.031.463,37 \text{ TL}$$

20.000.000,00 TL

34.027.995,99 TL

258.XXX Enflasyon Fark Hs.

14.027.995,99

698. XXX Enflasyon Düzeltme Hs.

14.027.995,99

Yapılmakta Olan Yatırımlara Örnek ve Çözüm

- X A.Ş. 2023 yılı içinde yapımına başladığı boyahane yatırımını Eylül 2023'de tamamlayarak aktife almıştır. Toplam yatırım maliyeti 10.000.000 TL'dir.
- Yİ-ÜFE
- Eylül 2023 : 2.749,98
- Aralık 2023 : 3.334,96

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Şubat 2023} = 3.000.000 \times \left(\frac{2.749,98}{2.138,04} \right) = 3.858.646,23 \text{ TL}$$

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Nisan 2023} = 5.000.000 \times \left(\frac{2.749,98}{2.164,94} \right) = 6.351.169,08 \text{ TL}$$

$$\text{Düzeltilme Katsayısı Eylül 2023} = 2.000.000 \times \left(\frac{2.749,98}{2.749,98} \right) = 2.000.000,00 \text{ TL}$$

10.000.000,00 TL

12.209.815,31 TL

Yapılmakta Olan Yatırımlara Çözüm Devamı

- Eylül 2023'de Enflasyon değerlemesi yapılan yeni değeri : 12.209.815,31
- 31.12.2023'e taşınması

$$\text{Düzeltilme Katsayısı} = \frac{\text{Aralık 2023}}{\text{Eylül 2023}} = \frac{3.334,96}{2.749,98} = 1,21272$$

$$12.209.815,31 \times 1,21272 = 14.807.106,11 \text{ TL}$$

-
-
- Fiyatı devletçe belirlenen mallar
 - Enflasyon düzeltmesi yapmak durumunda olmayanlarca verilen veya alınan avanslar
 - Finansal kiralamaya konu iktisadi kıymetler
 - Yedek Akçeler

Enflasyon Düzeltmesine İlişkin Muhasebe Kayıtları

- 12 Seri No'lu muhasebe sistemi uygulama Genel tebliği
- Enflasyon fark hesapları
 - 502 Sermaye düzeltmesi olumlu farkları
 - 503 Sermaye düzeltmesi olumsuz farkları
- Enflasyon düzeltme hesabı

2023 hesap
döneminden sonra işi
bırakma, tasfiye,
devir, birleşme, nev'i
değiştirme hallerinde
2023 hesap dönemi
sonuna ait
bilançonun
düzeltilmesi

Tasfiye kararı

2024'de işin bırakılması hali

2023 hesap dönemi sonundan sonra devir
ve birleşme

2023 hesap dönemi sonundan sonra nev'i
değişikliği

izleyen d6nemin başlangıç değeri

- 1.1.2024 tarihinden 31.12.2023 d6zeltimiş değerler dikkate alınır.

Geçmiş Yıl Karları ve Zararları

- (1) 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoya ilişkin yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kâr/zarar “Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları” hesaplarında gösterilecektir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmayacak, geçmiş yıl zararı ise zarar olarak kabul edilmeyecektir.
- (2) Düzeltilmiş geçmiş yıl kârı veya zararı bulunurken, kayıtlarda yer alan eski dönemlerden gelen kâr veya zararlar, düzeltme esnasında sıfırlanacaktır. 2023 hesap dönemi sonuna ait düzeltilmiş bilançoda dönem net karı/zararı gösterilmeyecek, düzeltme sonrası hesaplanan geçmiş yıl karı veya zararı bilançoda öz kaynaklar içinde yer alacaktır.

Örnek

- Bilanço esasına göre defter tutan ve hesap dönemi takvim yılı olan (K) işletmesinin 31/12/2023 tarihli bilançosunda öz sermaye kalemleri aşağıdaki başlıklar itibarıyla oluşmuştur.
- *Sermaye*
- *Sermaye Düzeltmesi Olumlu/Olumsuz Farkları (2004 yılından kaynaklanan)*
- *Hisse Senetleri İhraç Primleri*
- *Hisse Senedi İptal Karları*
- *Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları*
- *İştirakler Yeniden Değerleme Artışları*
- *Yasal Yedekler*
- *Statü Yedekleri*
- *Olağanüstü Yedekler*
- *Özel Fonlar (Sabit Kıymet Yenileme Fonu)*
- *Geçmiş Yıl Zararları (-)(Düzeltilme öncesi dönemlerden kaynaklanan)*
- *Dönem Net Zararı (-)*

- Enflasyon düzeltmesi yapıldıktan sonra yukarıdaki öz sermaye kalemlerinden aşağıda sayılan kalemler bilançoda düzeltilmiş değerleriyle yer alacak, diğer kalemler ise sıfırlanacak, bir başka ifade ile düzeltilmiş bilançoda gösterilmeyecektir.
- *Sermaye*
- *Sermaye Düzeltmesi Olumlu/Olumsuz Farkları*
- *Hisse Senetleri İhraç Primleri*
- *Hisse Senedi İptal Karları*
- *Yasal Yedekler*
- *Statü Yedekleri*
- *Olağanüstü Yedekler*
- *Özel Fonlar (Sabit Kıymet Yenileme Fonu)*
- *Geçmiş Yıl Karları/Zararları (Düzeltilmeden kaynaklanan)*

- (3) 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun düzeltilmesi sonucu oluşan geçmiş yıllar karları veya zararları, kaydedildiği “Geçmiş Yıllar Karları/Zararları” hesabının alt hesabında izlenir ve sonraki dönemlerde, 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi ve bu Tebliğin dördüncü bölümünde yer alan esaslara göre düzeltme işlemine tabi tutulur.
- (4) Mükellefler 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançolarının düzeltilmesi neticesinde oluşan geçmiş yıl zararlarını, düzeltme işlemi neticesinde oluşan öz sermaye farklarına mahsup edebilecekler ve 2023 hesap dönemi sonuna ait düzeltilmiş bilançoya ait nihai kâr ya da zarar rakamına ulaşacaklardır.
- (5) 2023 yılı hesap dönemine ait gelir/kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan indirilemeyen geçmiş yıl mali zararları ile cari dönem mali zararları matrahın tespitinde mukayyet değerleri ile dikkate alınacaktır. Diğer bir ifade ile 1/1/2024 tarihinden sonra verilecek yıllık gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannameleri ile geçici vergi beyannamelerinde beyan edilen vergi matrahlarının tespitinde, (düzeltme öncesi bilançolara dayanan) 2023 yılı mali zararı ve önceki yıllara ait indirilemeyen geçmiş yıl mali zararları mukayyet değerleri ile dikkate alınır.

Sermaye ve Sermaye Yedekleri

500	SERMAYE HESABI		8.000.000,00
	31.12.2004 Öncesi	1.000.000,00	
	21.07.2021 Nakit	3.000.000,00	
	10.10.2021 5/1-e	2.000.000,00	
	31.12.2022 Geçici 32	2.000.000,00	
502	SERMAYE DÜZELTMEŞİ OLUMLU FARKLARI		1.400.000,00
	31.12.2004 Tarihli Bilançodan	1.400.000,00	
549	ÖZEL FONLAR		7.000.000,00
	5811 Varlık Barışı / ALTIN 01.10.2009	1.000.000,00	
	5811 Varlık Barışı / NAKİT	3.000.000,00	
	VUK Geçici 31 Yeniden Değerleme	1.000.000,00	
	Sabit Kıymet Yenileme Fonu 13.06.2011	2.000.000,00	
570	GEÇMİŞ YIL KARLARI		14.000.000,00
	2019 YILI KARI	1.000.000,00	
	2020 YILI KARI	3.000.000,00	
	2021 YILI KARI	4.000.000,00	
	2022 YILI KARI	6.000.000,00	
580	GEÇMİŞ YIL ZARARI		- 2.000.000,00
	2018 YILI ZARARI	2.000.000,00	
590	DÖNEM NET KARI		10.000.000,00

DÜZELTİLECEK
DÜZELTİLECEK
DÜZELTİLECEK
DÜZELTİLMEYECEK

DÜZELTİLECEK

DÜZELTİLECEK
DÜZELTİLMEYECEK
DÜZELTİLMEYECEK
DÜZELTİLECEK

DÜZELTİLMEYECEK
DÜZELTİLMEYECEK
DÜZELTİLMEYECEK
DÜZELTİLMEYECEK

DÜZELTİLMEYECEK
DÜZELTİLMEYECEK

500	SERMAYE HESABI		8.000.000,00
	31.12.2004 Öncesi	1.000.000,00	27.994.291,94
	21.07.2021 Nakit	3.000.000,00	14.079.283,99
	10.10.2021 5/1-e	2.000.000,00	8.546.248,95
	31.12.2022 Geçici 32	2.000.000,00	0,00
502	SERMAYE DÜZELTMEŞİ OLUMLU FARKLARI		80.405.824,88
	31.12.2004 Tarihli Bilançodan	1.400.000,00	39.186.000,00
549	ÖZEL FONLAR		55.909.835,61
	5811 Varlık Barışı / ALTIN 01.10.2009	1.000.000,00	20.734.643,12
	5811 Varlık Barışı / NAKİT	3.000.000,00	3.000.000,00
	VUK Geçici 31 Yeniden Değerleme	1.000.000,00	1.000.000,00
	Sabit Kıymet Yenileme Fonu 13.06.2011	2.000.000,00	35.175.192,49
570	GEÇMİŞ YIL KARLARI		14.000.000,00
	2019 YILI KARI	1.000.000,00	1.000.000,00
	2020 YILI KARI	3.000.000,00	3.000.000,00
	2021 YILI KARI	4.000.000,00	4.000.000,00
	2022 YILI KARI	6.000.000,00	6.000.000,00
580	GEÇMİŞ YIL ZARARI		- 2.000.000,00
	2018 YILI ZARARI	2.000.000,00	- 2.000.000,00
590	DÖNEM NET KARI		10.000.000,00

Sermaye ve Sermaye Yedekleri

500	SERMAYE HESABI		8.000.000,00
	31.12.2004 Öncesi	1.000.000,00	
	21.07.2021 Nakit	3.000.000,00	
	10.10.2021 5/1-e	2.000.000,00	
	31.12.2022 Geçici 32	2.000.000,00	
502	SERMAYE DÜZELTMESİ OLUMLU FARKLARI		1.400.000,00
	31.12.2004 Tarihli Bilançodan	1.400.000,00	
549	ÖZEL FONLAR		7.000.000,00
	5811 Varlık Barışı / ALTIN 01.10.2009	1.000.000,00	
	5811 Varlık Barışı / NAKİT	3.000.000,00	
	VUK Geçici 31 Yeniden Değerleme	1.000.000,00	
	Sabit Kıymet Yenileme Fonu 13.06.2011	2.000.000,00	
570	GEÇMİŞ YIL KARLARI		14.000.000,00
	2019 YILI KARI	1.000.000,00	
	2020 YILI KARI	3.000.000,00	
	2021 YILI KARI	4.000.000,00	
	2022 YILI KARI	6.000.000,00	
580	GEÇMİŞ YIL ZARARI		- 2.000.000,00
	2018 YILI ZARARI	2.000.000,00	
590	DÖNEM NET KARI		10.000.000,00

500	SERMAYE HESABI		8.000.000,00
502	SERMAYE DÜZELTMESİ OLUMLU FARKLARI		80.405.824,88
549	ÖZEL FONLAR		55.909.835,61
	5811 Varlık Barışı / ALTIN 01.10.2009	20.734.643,12	
	Sabit Kıymet Yenileme Fonu 13.06.2011	35.175.192,49	
580	GEÇMİŞ YIL ZARARLARI ENFLASYON DÜZELTMESİ FARKI		-96.581.017,37

NAKDİ SERMAYE ARTIŞLARINDA FAİZ İNDİRİMİ İLE ENFLASYON DÜZELTMESİ İLİŞKİSİ

- Enflasyonun şirket sermayelerinin aşındırıcı etkisini azaltmak ve borçlanma giderlerinin vergi matrahından indirilebilmesi nedeniyle borçlanma/sermaye tercihinde sermaye aleyhine bozulan dengenin nötralize edebilmek için sermaye artışları için faiz indirimi gibi müesseseler uygulanabilmektedir.
- VUK-10 (ı) bendine göre

Hesaplanan faizin %50-%75-%100

Sermayenin düzeltilmesine bağlı olarak, 658 Enflasyon Düzeltmesi Zararları Hesabına atılmak yoluyla vergi indirimi müessesesi

2024 Hesap Dönemi ve Sonrası

Mük. 298 (A) Bendi Şartları

Taşıma Katsayısı

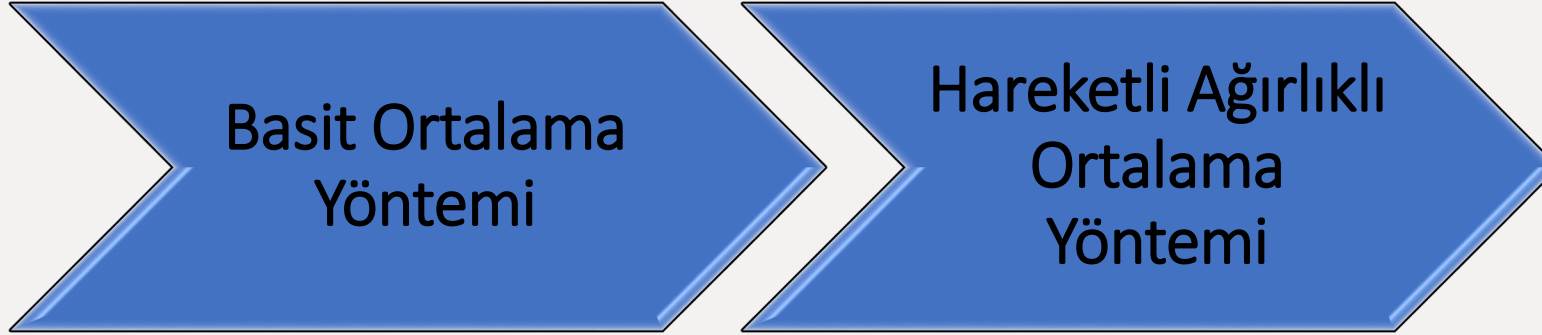
Toplulaştırılmış Yöntem

5086

Toplulaştırılmış Yöntem

- Stoklar

Hareketli Ağırlıklı Ortalama Yöntemi

$$\text{Hareketli Ağırlıklı Ortalama} = \frac{\text{Enflasyon Düzeltmesin tabi Tutulmuş Dönem Başı Stoğun İlgili Dönemin Sonuna Taşınmış Değeri} + \text{Dönem İçi Alış ve Giderlerini Enflasyon Düzeltmesine Tabi Tutulmuş Değerleri}}{\text{Dönem Başı Stok} + \text{Dönem İçi Alış ve Giderler}}$$

Hareketli Ağırlıklı Ortalama Yöntemi - Örnek

- 2024' de uygulanabilir.
- X A.Ş.'nin 31.03.2024 tarihli bilançosunda hareketli Ağırlıklı Ortalama Yöntemini tercih etmiştir.
- 31.12.223 Düzeltilmiş Dönem Sonu Stok : 300.000 TL
- 31.03.224 Dönem Sonu Stok : 400.000 TL

2024	GİRİŞLER	ÇIKIŞLAR
OCAK	500.000	300.000
ŞUBAT	600.000	700.000
MART	550.000	550.000
TOPLAM	1.650.000	1.550.000

Hareketli Ağırlıklı Ortalama Yöntemi Çözüm

- Aralık 2023 : 3.334,96
- Ocak 2024 : 3.501,70
- Şubat 2024 : 3.676,79
- Mart 2024 : 3.835,20

$$\text{Hareketli Ağırlıklı Ortalama} = \frac{\text{Enflasyon Düzeltmesin tabi Tutulmuş Dönem Başı Stoğun İlgili Dönemin Sonuna Taşınmış Değeri} + \text{Dönem İçi Alış ve Giderlerini Enflasyon Düzeltmesine Tabi Tutulmuş Değerleri}}{\text{Dönem Başı Stok} + \text{Dönem İçi Alış ve Giderler}}$$

1. Dönem Başı Stoğunun Enflasyon Düzeltmesine Tabi Tutulması

$$\text{Düzeltilme Katsayısı} = \frac{\text{Mart 2024}}{\text{Aralık 2023}} = \frac{3.385,20}{3.334,96} = 1,1500$$

$$300.000 \times 1,15 = 345.000 \text{ TL}$$

Hareketli Ağırlıklı Ortalama Yöntemi Çözüm Devamı

- 2. Dönem İçi Alışların Enflasyon Düzeltmesine Tabi Tutulması

$$Ocak 2024 = 500.000 \times \left(\frac{3.835,20}{3.501,70} \right) = 547.619,72 TL$$

$$Şubat 2024 = 600.000 \times \left(\frac{3.835,20}{3.676,79} \right) = 625.850,26 TL$$

$$Mart 2024 = 550.000 \times \left(\frac{3.835,20}{3.835,20} \right) = 550.000,00 TL$$

1.723.469,98 TL

- 3. $H.A.O.D.K. = \frac{345.000 + 1.723.469,98}{300.000 + 1.650.000} = 1,06075$

- 4. $31.03.224 \text{ Dönem Sonu Stok} = 400.000 \times 1,06075$
 $= 424.300,00 TL$

- 2024 yılı vergi matrahı düzeltilmiş bilanço'ya göre tespit edilecektir.
- Geçici vergi dönemleri ve hesap dönemi sonu itibarıyla oluşan KAR ya da ZARAR "Enflasyon Düzeltme Hesabı" bakiyesine göre bulunacaktır.
- "Enflasyon Düzeltme Hesabı"nın bakiyesi, "Enflasyon Düzeltmesi Karları/Zararları" hesapları aracılığıyla "Dönem Karı veya Zararı Hesabı"na devredilerek kapatılacak ve verilen bakiye türüne göre işletmenin dönem kâr ya da zararı görülmüş olacaktır.
- 2024 yılı içerisinde ayrılan Yedek Akçeler için / Aralık 2023

Bilançolarını
enflasyon
düzeltmesine tabi
tutan mükelleflerin
beyanname üzerinde
yapacakları işlemler

- (1) Geçmiş yıl zararları mukayyet değeri ile dikkate alınır.
- (2) 298 (A) - Kanunen Kabul Edilmeyen Gider
 - İstisnalar
 - Geçmiş Yıl Mali Zararları

- a) 2024 hesap dönemi başından itibaren verilecek yıllık gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannameleri ile geçici vergi beyannamelerinde beyan edecekleri vergi matrahlarını tespit ederken, (düzeltilmiş 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoya dayanan) 2024 ve sonraki hesap dönemlerine ait geçmiş yıl mali zararlarını, enflasyon düzeltmesi yapma şartlarının varlığına/devamına bağlı olarak, enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarları ile dikkate alacaklardır.
- b) 2024 hesap dönemi başından itibaren verilecek geçici vergi beyannameleri ile yıllık gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan edecekleri vergi matrahlarını tespit ederken, 2024 hesap dönemi başından itibaren gerçekleşen kanunen kabul edilmeyen giderler ile vergiden istisna edilmiş olan tutarları enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarları ile dikkate alacaklardır.
- (3) 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoya ait düzeltme ile sınırlı olmak üzere, amortisman süresi bitmemiş olan kıymetlere ilişkin maliyet veya alış bedelinden düşülen reel olmayan finansman maliyetinden amortisman ayrılmamış tutar, 2024 ve sonraki hesap dönemlerinde 5 yılda ve eşit taksitler halinde dönem kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabilecektir. Enflasyon düzeltmesi uygulamasında, söz konusu reel olmayan finansman maliyetleri bilançoda gözükmeyeceği için, bunların mukayyet değerleri ile beyanname üzerinde indirim konusu yapılması gerekmektedir.
- Ancak, amortismanına tabi bu iktisadi kıymetin 1/1/2024 tarihinden sonra satılması halinde, satış tarihi itibarıyla reel olmayan finansman maliyetinin itfa olunmayan kısmının, kıymetin satıldığı hesap döneminde gider olarak dikkate alınması mümkün bulunmaktadır.

Teşekkür ederim...

Y.M.M. Şahkan SALTİK